

מכל תוצאות הבחירות לכנסת השמינית, היתה ההצבעה המפתיעה ביותר, ללא ספק, הצבעתם של חיילי צה"ל, אנשי הצבא הסדיר, צבא הקבע ואנשי המילואים המ"גוייסים.

כי בסופו של דבר, עם שהבחירות היו גורליות לגבי עתיד האומה כולה, הרי לגבי החיילים הם נגעו לעניינים הקשורים בנפשם, פשוטו כמשמעו.

לגבי החייל ממערב לתעלה או במרומי החרמון, היתה משמעות הפתק שהטיל אל הקלפי, קשורה לא רק להרכב הכנסת הבאה, לפני הממשלה שתוקם, ולענייני המשק והחברה שיוכרעו בארבע השנים הקרובות. לגבי היתה הצבעה זו צריכה לבטא, לכאורה, את נכונותו להמשיך לשרת שירות ממושך בתנאים קשים בקווי הח"י, לזכות בחופשות משות, להסכין למ"צוקה כלכלית של משפחתו בעורף ולסכן את נפשו בסיבובים נוספים של מילחמות שאין בהן תכלית ותועלת.

וסיכום קולות החיילים שהצביעו בקל-פיות הצבאיות, מעיד לכאורה, שרוב המ"גוייסים היו מוכנים לכך, הרוב הגדול שבהם נתן את קולו לליכוד, בשיעור גדול בהרבה מקולות האזרחים שניתנו למפלגת ימנית זו. מיעוט מבוטל העניק את קולו תיו למפלגות השלום, שההצבעה עבורן היתה משקפת, למעשה נטיה להגיע להסדר שלום מהיר, שיאפשר לחיילים לחזור הביתה אל מסלול החיים התקין והנורמלי. ענינו של המחדלים. למרות שקל להסביר את תוצאות הבחירות בצה"ל בצור רה זו, ולמרות שההצבעה מחזקת טיעון מסוג זה, קשה להאמין שזוהי תחושתם של מרבית חיילי צה"ל, העודיות בשטח ושמירות עם החיילים מאשרות נטיה הפוכה לגמרי.

אין בכל זה אירע הגדול שבאבסורדים שבבחירות 1973? ככל ניסיון להסביר זאת, יהיה גם הוא בגדר ספקולציה, בדיקו כמו הניסיון לט"עון שהצבעת חיילי צה"ל משקפת את הצונם שצה"ל ימשיך להחזיק בקווים בהם הוא מחזיק עכשיו ויכנס לסיבוב נוסף של מילחמה.

אחת האפשרויות היא להסביר את תוצאת הבחירות בצבא, שהיו שונות בתכלית מתוצאות ההצבעה בעורף, ברצונם של רוב החיילים להעניש את ההנהגה שהביא אה למילחמת יום-הכיפורים והיתה אחראית למחללה, שהחיילים יותר מהאזרחים, חשו אותם על בשרם. ההצבעה עבור הליכוד היתה העונש הגדול ביותר שיכלו הרבה חיילים להעניש בו את המערך זאת השלי-סיה גולדה וזיין-גלילי, האחראית לאסונות ולמחדלים אחריות פרלמנטרית-ממלכתית, העובדה שהענשה מעין זו חורה אל החי-לים כבומרנג, לא שיהקה ותפקיד בשאיפה העזה ללמד את המערך לקח.

וישנה אפשרות נוספת, שגם היא נשארת בגדר תיאוריה בלבד, כיוון שאי-אפשר לבדוק איה היתה התפלגות ההצבעה בי-יחידות השונות של צה"ל, קשה לאמת הנחה זו.

ללא ביסוס עובדתי אומרת תיאוריה זו כך: צה"ל, כמו כל צבא אחר מורכב מייחידות לוחמות ומיחידות שירותים. כמו בכל צבא החלק הלוחם בפועל הוא החלק הקטן, בדומה לראשו של נחש הנועד להכשה, כשכל הזנב הארוך מאחוריו רק מסייע לראש לנוע ולקיים את עצמו.

סימנים שונים מעידים כי ההצבעה ביחיי דות הלוחמות היתה שונה מאשר ההצבעה ביחידות אחרות. הליכוד צבר את מרבית קולותיו דווקא ביחידות השירותים-השור-נות, הנמצאות כמובן גם הן בקווי החזית וחתה סכנה מתמדת, אבל ביחידות הליר-חמות, שאנשיהם יודעים שהם אשר יצ-טרכו בעיקר לשלם את המחיר בכל סיבוב נוסף של מילחמה, היו התוצאות אחרות. שם לא צברו הליכוד ומפלגות הימין את אותו שיעור קולות גדול כמו ביחידות האחרות.

אלא שאֵלה הם הסברים שלאחר-המוות. צה"ל הוא צבא העם והחייליו הם חלק בלתי נפרד מהעם. כמו העם כולו יצטרכו גם החיילים, לשלם את מחיר הצבעתם, והם עשו זאת בידעין.

היה רק מנצח אמיתי אחד בבחירות אלה:

האיש הנושא באחריות הישירה למחדלי המילחמה

אגו"י הם אדישים לעניין שלמות הארץ, ורגישים לעסקים מיסחריים ודתיים. לעומת זאת, בראש פא"י עומד הרב קלמן כהנא, שאינו פחות לאומני מאשר הרב מאיר כהנא. אך העיקר הוא שהציבור הדתי הקיצוני הוא לאומני מטבעו. על רקע זה איבדה רשימה זו מנדאט — וגם לקח זה ייזכר.

המסקנה: בכל התמודדות אמיי-תית בין פינחס ספיר לבין משה דיין — אין ספיר יכול עוד לקוות לקנות את הדתיים, כולם או חזי קם. הזרם הציבורי הדתי הולך ימינה, ומשה דיין יכול לרכב עליו.

אחרי גולדה

ל זה ברור כבר עתה, עם הקמת הקואליציה בראשות גולדה מאיר, אי-

החדיקטור

אפשר להדיח את משה דיין, וכל דיבור על כך הפך לאוטופיה.

דיין יהיה בקואליציה, והוא יכול להכתוב לה תנאים. פשוט אי-אפשר להקים קוא-ליציה בלעדיו.

הממשלה הבאה תעמוד, על כן, בסימן הברית גולדה-דיין — אותה ברית שהט"ביעה את חותמה על כל מעשי ישראל בשש וחצי השנים האחרונות.

אולם מצב זה יהיה חמור עוד יותר אם תרד גולדה מאיר מן ה"כמה הפוליטית, ויבוא הרגע שהכל ממתנים לו מזה שנים — הקרב הגרוד על הירושה.

עד ליום-הכיפורים, היה מושכל-ראשון שמשה דיין אינו יכול להיות ראש-ממשלה. שליטי המיפלגה, ובראשם פינחס ספיר, פשוט לא יאפשרו לו זאת. היה נראה כאילו משה דיין עצמו השלים עם מצב זה. למחרת המילחמה, ירדה מועמדותו של דיין סופית מן הפרק. יגאל אלון, שכבר נחשב כמחוסל, עלה שוב. הוא נראה כמועמד הטבעי למנהיגות חדשה של המע-רך, החותרת לשלום. בחדרי-חדרים הורכב כבר צוות אפשרי של אלון, ספיר, אבן, ברלב ורביץ.

ואז באו הבחירות, וחיסלו אפשרות זו במכה אחת.

אם תרד גולדה מן הכמכה, לא יוכל לרשת אותה שום מועמד שי-משה דיין מתנגד לו. פשוט לא יהיה לו רוב.

אם תעמיד מפא"י מועמד יוני — למשל פינחס ספיר או אבא אבן — הוא יכול לסמוך רק על 44 (לכל היותר) מאנשי המערך, 3 ערבים, 4 ל"ע ואולי 3 נבחרים רשימת-אלוני ואיש מוקד — בסך הכל 55 חברי-כנסת. מיעוט.

שום מיפלגה דתית לא תוכל לתת את ידה למועמד יוני כזה, כאשר משה דיין יתייצב מולו, ובפיו בשורת השמירה על השטחים.

לעומת זאת יכול דיין לסמוך, במיקרה כזה, על רוב המורכב מ-39 אנשי הליכוד, 15 דתיים רשבעת אנשיו שלו לפחות — 61 מנדאטים. אין ספק שבמצב כזה יוכל לרכוש עוד כמה מנדאטים ממיפלגות אחרות.

במצב כזה לא תהיה למערך שום ברירה אלא להעמיד את משה דיין כמועמד שגו — כדי לשמור על שיתוף המפלגה.

וזוהי התוצאה המכרעת של בחירות אלה: משה דיין חפץ בן-לילה למועמד מס' 1

במאזן-הכוחות החדש, יכול המערך לה-ים קואליציה, מבחינה מיספרית.

הקואליציה הקודמת (המערך והמשרתים הערביים שלו, המפד"ל ול"ע) מחזיקה ב-68 מושבים בכנסת. במיקרה הצורך אפשר לצרף לכך את שלושת צירי רשימת אלוני, או את חמשת צירי אגו"י-פא"י, בתנאים גלילים, זהו מצב נוח למדי.

אבל בתוך קואליציה זו פזורים מוקשים למכביר.

למשה דיין שבעה מושבים כי קרב המערך. את המוספר הזה ניי-תן להגדלי, בהתאם לנושא.

מה יקרה אם תפרוץ מחלוקת בין דיין והמערך, על רקע בעיות של שלום וסיפוח? בהתמודדות כזאת, מובטחים למערך רק 44 מקולותיו. יחד עם הערבים, ל"ע, רשימת-אלוני ומוקד — 55 מושבים. אין רוב.

אם דיין יקח עימו עוד 3-4 ח"כים מן

ס יכמתו של דיין יכלה להיות: "מ-מחדל למחדל — כוחי יגדל".

הפוליטיקה הישראלית היא עולם הפא-ראדוקסים. גורלו של משה דיין בבחירות אלה הוא הפאראדוקס הגדול ביותר. הוא המנצח האמיתי היחיד של הבחירות.

מי גמור?

ל ירידה הגדולה של המערך בבחי-רות אלה באה, בלי ספק, בגלל המח-דים לים הנוראים של מילחמת יום-הכיפורים.

האחראי הישיר למחדלים אלה הוא משה דיין. למחרת המילחמה היה נדמה שעורלו של דיין נחרץ. במדינה דמוקרטית היה צריך להתפטר מייד, והיה נעלם מן הבמה. בישראל היה ברור שהמיתוס שלו נשבר,

המערך, שאינם אנשי רפ"י אך שהם ניצים מושבעים, יקטן מיספר זה עוד יותר. לא יועילו למערך אפילו ארבעה חקולות של רק"ח, אם ירצה להודקק להם.

על כל הקולות האחרים בכנסת, אין המערך יכול לסמוך בהתמודדות עם דיין, ראשי המפד"ל הם יונים מסורתיות. אפילו יצחק רפאל, על אף נאומיו הקיצור

וכי הפופולריות העצומה שלו ירדה פל-אים, הכאריזמה המפורסמת חדלה מלפעול. כל זה בא לידי ביטוי נוקב במהלך הבחירות. כבר במערכת-הבחירות כמעט נדם קולו של דיין. את המערכה ניהלו ה"יונים" של המערך, בהנהגת אברהם עזר. יגאל אלון נהיה שוב איש השוב. אבא אבן עמד במרכז, תודות לוועידת

אלון וגולדה: הירשים ירדו מן הפרק

ניים, שייך עדיין לאסכולת משה שפירא המנוח, שהיה יונה קיצונית. ראשי המפד"ל יעדיפו תמיד להסתדר עם פינחס ספיר, תמורת מחיר מתאים.

אולם ראשי המפד"ל שוב אינם שולטים במיפלגתם.

בתוך המפד"ל היה בשנים האחרונות סחף מתמיד ימינה, לעבר העמדות הקיי-צוניתות של ארץ-ישראל השלמה. הסיבה אינה נעוצה במישוק הסיעות, או בנריוותם של זבולון המר ושות', כפי שסבורים רבים. הסיבה עמוקה הרבה יותר. החינוך הדתי בארץ הוא לאומני קיצוני.

כבחירות הפסידה המפד"ל שני מנצחים. הם הלכו לליכוד, לרב מאיר כהנא ולאבנר שאקי — שכז"ם נקטו עמדה לאומנית קיצונית. לקח זה לא יישכח במחרת. מצב דומה שורר באגו"י-פא"י. ראשי

ז'נבה. מיסמך גלילי, שביטא את מדיניות דיין, נגנז. המערך דיבר על שלום. שלום. שלום.

ביום-הבחירות עצמו ירד המערך במיגור האזרחי, וספג תבוסה מוחצת במיגור הק"רוב ביותר לדיין — צה"ל, שם הפך המע-רך למיפלגה מס' 2, והליכוד עבר על פניו. החגנון היה מחייב שאחרי כהי-רות כאלה, משה דיין יהיה גמור.

קרה ההיפך הגמור. יריבו נגמרו, והוא יושב שוב על הסוס.

אי-אפשר בלי

א יך זה קרה? לא היה כאן שום מיפנה סיטאוני-ברדתי-הקחל. זהו פשוט עניין של חשבון.